

**Муниципальное бюджетное дошкольное образовательное учреждение
«Детский сад № 27 общеразвивающего вида» «Теремок»
Чистопольского муниципального района Республики Татарстан**

РАССМОТРЕНО
на заседании
педагогического совета,
протокол № 1 от 29.08.2024 г.

СОГЛАСОВАНО
Старший воспитатель
_____/

УТВЕРЖДЕНО
приказом № ____ от 29.08.2024 г.
Заведующий МБДОУ
«Детский сад №27»
_____/Л.Ш. Хамидуллина/

**Балалар һәм педагогларның бердәм эшчәнлеген оештыру буенча
«Кояшкай» исемле беренче кечкенэләр төркемендә
2024-2025 нче уку елына
комплекслы - тематик эш планнары**

Тәрбиячеләр:
Галимова Р.Р.
Шайхутдинова Г.И.

Чистай шәһәре - 2024

Эчтөлеге

1. Матур эдэбиат уку.....	3
2. Сөйлэм телен үстерү.....	12
3. Бербөтен дөнья күренешен формалаштыру һәм әйләнә-тирә белән таныштыру.....	23
4. Төзү эшчәнлеген үстерү.....	31
5. Рәсем ясау.....	36
6. Өвөләү.....	43
7. Физкультура.....	50

Матур әдәбият уку

Аңлатма язуы

Туган телдә сөйләшергә өйрәтү гаиләдә башлана һәм мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә дәвам итә. Мәктәпкәчә учреждениеләр, мәгариф системасының беренче баскычы буларак, нәниләрне туган телгә өйрәтүдә башлангыч роль уйный.

Беренче кече яшътәге төркем балаларының сөйләм эшчәнлеген оештыру системасы мәктәпкәчә яшътәге балаларның сөйләм эшчәнлеген оештыру системасыннан аерыла. Балаларны туган телгә өйрәтү һәм сөйләм үстерү әйләнә-тирә белән таныштыру процессында бара. Шушы үзенчәлекләргә исәпкә алып, кече яшътәге балаларның сөйләм үстерү эшчәнлеген оештырганда, әйләнә-тирә предметларны һәм күренешләргә танып белүдә нәрсә чыганаك булып торыуы игътибар үзәгенә алына.

I. Табигый шартларда табигать һәм социаль тирәлек белән турыдан-туры таныштыру

1. Табигатьне (күренешләргә һәм объектларны) күзәтү.
2. Предметлы дөнья белән таныштыру: предметлар һәм кораллар (исеме, сыйфаты, үзлекләргә, эш-хәрәкәтләргә).
3. Социаль күренешләргә (үзе, якин кешеләргә, өлкәннәргә хезмәтә турында күзаллаулар) белән таныштыру.

II. Образлы уенчыклар аша тирә-юнь белән таныштыру

1. Уенчыклар карау.
2. «Тылсымлы» капчык», «Бу өйдә кем (нәрсә) яши?» дидактик уеннары, курчак белән дидактик уеннар.
3. Уеннар, күңел ачулар, уен-көлкеләргә.
4. Йомыш кушулар (индивидуаль һәм кечерәк төркемнәргә бүлөп).

III. Рәсем сәнгате аша әйләнә-тирә белән таныштыру

1. Өстәлгә куела торган кечкенә рәсемнәргә, китаптагы иллюстрацияләргә, стенадагы картиналарны карау.
2. «Жанлы» кечкенә картиналар белән эшчәнлек.

IV. Нәфис сүз аша әйләнә-тирә белән таныштыру

1. Халык авыз ижаты һәм матур әдәбият әсәрләргә уку.
2. Тәрбиячә белән бергә кыска әкиятләргәң эчтәлеген сөйләү.

V. Күрсәтмәлекләтән башка, тирә-юнь белән таныштыру һәм сөйләм үстерү

1. Күрсәтмәлекләтән башка һәм ситуациядән тыш, тәрбиячәң сөйләвә.
2. Балалар белән әңгәмәләргә һәм сөйләшүләргә.

Эшчәнлек төрләргәң сөйләм үсешенәң сүзлек эше, сөйләмнәң грамматик төзелешә өстендә эш, аваз культурасы тәрбияләү, бәйләнешлә сөйләм үстерү, матур әдәбият һәм халык ижаты белән таныштыру бурычлары хәл ителә.

Матур әдәбият, халык ижаты, күрсәтмәлекләт, предметлар белән уен хәрәкәтләргә, кошларның, жәнлекләргәң образларын имитацияләү — болар барысы да нәниләргә туган телгә өйрәтү- дә, аларның сөйләм үстерүдә зур әһәмияткә ия.

Ай	Атна	Тема	Программа эчтәлеге	Укыту-методик әдәбият
Сентябрь	1	<i>Такмак уку “Үчтеки, үчтеки”</i>	1. Фольклор әсәрләре белән кызыксыну уяту, шигъри әсәрнең эчтәлеген аңларга өйрәтү. 2. Балаларның кабул итү сәләтен, хәтерен, уңай эмоцияләрен үстерү. 3. Нәфис сүзгә мөхәббәт тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 142 бит.
	2	<i>Шигърь уку: Ә. Бикчәнтәева “Туп-туп- тубыбыз”</i>	1. Балаларга шигърьнең эчтәлеген аңларга ярдәм итү, таныш предметларны танып һәм атып белергә, шигърьнең авыр әйтешле аерып сүзләрен дөрес әйтергә өйрәтү, төсләрне ныгыту. 2. Балаларның кабул итү сәләтен, хәтерен, уңай эмоцияләрен үстерү. 3. Уенчыкларга сакчыл караш тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 143 бит.
	3	<i>Шигърь уку: С. Сөләйманова. “Ике”</i>	1. Балаларда шигъри әсәр белән кызыксыну уяту, аның эчтәлеген аңларга өйрәтү, баланың үзе турында күзаллавын формалаштыруны давам итү; кул, аяк, колак, күз сүзләре хисабына сүз байлыгын арттыру һәм активлаштыру. 2. Кабул итү сәләтен, игътибарны, уңай эмоцияләрен үстерү. 3. Гигиена күнекмәләре тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 144 бит.
	4	<i>Эндәш уку: “Хайваннарны чакыру”</i>	1. Эндәшнең эчтәлеген аңлату, текстның эчтәлегеннән чыгып, аваз ияртемнәрен, ымлыкларны дөрес әйтүләренә, тәрбияче сорауларына дөрес җавап бирүләренә ирешү. 2. Балаларның игътибарын, күзәтүчәнлеген үстерү. 3. Хайваннарны ярату хисе тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 145 бит.
Октябрь	1	<i>Шигърь уку: Д. Гарифуллин. “Иә, алар кемнәр икән?”</i>	1. Шигъри әсәрне аңлап кабул итәргә өйрәтүне давам итү; бак-бак, мә-ә, мә-ә, кар-р, кар-р аваз ияртемнәрен кабатлату; балаларны шигърьдә бирелгән диалогка җәлеп итү, сүзлекне активлаштыру. 2. Игътибарын, күзәтүчәнлеген, кабул итү сәләтен үстерү. 3. Кошларга, хайваннарга карата шәфкатьлелек тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 146 бит.
	2	<i>Шигърь уку: Б. Рәхмәт.</i>	1. Текстка туры китереп, хәрәкәтләр ясарга өйрәтү; [йу] аваз кушылмасын дөрес итеп әйтергә күнектерү, сүз байлыгын үстерү	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә

		“Су”	һәм активлаштыру. 2. Кабул итү сәләтен, игътибарны, кызыксынучанлыкны үстерү. 3. Гигиена күнекмәләре тәрбияләү.	сөйләшәбез, 147 бит.
	3	<i>Шигърь уку: Г. Тукай. “Гали белән кәңә”</i>	1. Шигъри әсәрне аңлап кабул итүләренә ирешү, «Мин — дөньяның бер кешесе» дигән күзаллау булдыру; кәжә, чирәм, сакал сүзләре хисабына сүз байлыгын арттыру, хәрәкәтләр өйрәтүне дәвам итү. 2. Кабул итү сәләтен, игътибарны, унай эмоцияләргә үстерү. 3. Балаларда бер-берсенә һәм хайваннарга карата кайгыртучанлык тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 148 бит.
	4	<i>Шигърь уку: З. Туфайлова. “Ул зу-у-у-ур үскән”</i>	1. Шигъри әсәрне аңлап кабул итүләренә ирешү һәм хезмәтнең нәтижәсен күрә белергә өйрәтү; утырткан, сипкән, үскән кебек эш-хәрәкәтне белдерә торган фигуралар хисабына сүз байлыгын арттыру һәм активлаштыру, диалогик сөйләм күнекмәсе формалаштыру. 2. Балаларның эмоциональлеген үстерү; 3. Гөлләргә карата сакчыл караш, матурлыкка соклану тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 150 бит.
Ноябрь	1	<i>Бишек җырын җырлау: “Песи- нечкәбил”</i>	1. Шигъри әсәрне аңлап кабул итүләренә ирешү, бишек җыры текстына туры китереп, хәрәкәтләр башкарырга өйрәтү. 2. Балаларның игътибарын үстерү. 3. Фольклор әсәрләре белән кызыксыну тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 151 бит.
	2	<i>Шигърь уку: М. Җәлил. “Мамай”</i>	1. Шигъри әсәрне аңлап кабул итүләренә ирешү, бармак театры элементларын өйрәтүне дәвам итү, сүз байлыгын арттыру. 2. Кабул итү, хәтердә калдыру сәләтен үстерү. 3. Йорт хайваннарына карата шәфкатьлелек тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 151 бит.
	3	<i>Шигърь уку: М. Җәлил. “Әтәч”</i>	1. Күрсәтмәлелек кулланмыйча, әдәби әсәрне тыңлау һәм кабул итү күнекмәләре формалаштыру; тавышлары буенча йорт кошларын танырга һәм исемнәрен атарга өйрәтү; [к] һәм [к] авазларының әйтелешен ныгыту. 2. Кабул итү сәләтен, игътибарны, тыңлау осталыгын үстерү. 3. Йорт кошларына карата шәфкатьлелек тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 152 бит.

	4	Шигырь уку: Ж. Тәржеманов. “Маэмай”	1. Шигъри эсәрне аңлап кабул итүләренә ирешү, аерым сүзләренә һәм зур булмаган фразаларны истә калдырырга өйрәтү. 2. Балаларның игътибарын үстерү. 3. Эткә карата миһербанлылык тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 153 бит.
Декабрь	1	Шигырь уку: Ә. Бикчәнтәева “Беренче адым”	1. Балаларга шигырьнең эчтәлеген аңларга ярдәм итү, авыр әйтелешле кайбер сүзләренә дәрәс әйтергә өйрәтү. 2. Сорауларга җавап бирү күнекмәсен үстерү. 3. Күмәк эшчәнлек күнекмәсе тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 154 бит.
	2	Эндәш уку. “Карга әйтә”	1. Шигъри эсәрне аңлап кабул итүләренә ирешү, балаларның кошлар турында белемнәрен арттыру һәм ныгыту, аларның тышкы кыяфәтенә игътибар итү, сүз байлыгын арттыру; [к] һәм [қ] авазларының дәрәс әйтелешенә ирешү. 2. Балаларның игътибарын үстерү. 3. Кошлар белән кызыксыну уяту.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 156 бит.
	3	Шигырь уку: Ә. Ерикәй. “Беренче кар”	1. Шигъри эсәрне аңлап кабул итүләренә ирешү, эсәр аша табигать дөньясына җәлеп итү, кышкы табигать турында мәгълүмат бирү; йомшак, ап-ак сыйфатлары хисабына сүз байлыгын арттыру һәм активлаштыру. 2. Катлаулы сорауларга җавап бирү осталыкларын, хәтерен, уңай эмоцияләрен үстерү. 3. Табигатькә мөхәббәт уяту.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 157 бит.
	4	Әкият сөйләү. Ж. Тәржеманов. “Йокы бабай”	1. Әкиятнең эчтәлеген аңлап кабул итүләренә ирешү. 2. Балаларның игътибарын үстерү. 3. Сорауларга дәрәс җавап бирү омтылышы уяту.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 158 бит.

Январь	1	<i>Хикэя уку. С. Летова. “Кар бабай”</i>	1. Күлөмө буенча зур булмаган эдэби эсэрне (хикэяне) күрсөтмөлөлөк кулланмыйча тыңлау һәм кабул итү, сорауларга аңлаешлы итеп жавап бирү осталыгын үстөрүнө давам итү, балаларның әңгәмә вакытында жиңел һәм иркен аралашуларына ирешү, сүз байлыгын арттыру. 2. Игътибарны, бергәләп тыңлау күнекмәсен үстөрү. 3. Сүз сәнгате белән кызыксыну тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 159 бит.
	2	<i>Шигырь уку: Ш. Маннур. “Яратам”</i>	1. Шигырьнең эчтәлеген аңлап кабул итүләренә ирешү; [ә] авазын дәрәс әйтергә күнектерү. 2. Балаларның игътибарын, кабул итү сәләтен үстөрү. 3. Әти-әниләргә, туганнарга мәхәббәт тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 160 бит.
	3	<i>Уен. “Кәккүк- чыпчык”</i>	1. [ч] һәм [к], [к] авазларын дәрәс һәм ачык итеп әйтергә өйрәтү, сүзлеккә активлаштыру. 2. Балаларның эмоциональлеген үстөрү. 3. Фольклор эсәрләре белән кызыксыну тәрбияләүне давам итү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 161 бит.
Февраль	1	<i>Шигырь уку: Г. Таһирова. “Йокла, курчак”</i>	1. Шигырьнең эчтәлеген аңлап кабул итүләренә ирешү, шигырьне [ә], [ү] авазларын дәрәс әйтергә күнектерү. 2. Балаларның игътибарын үстөрү. 3. Курчакка карата кайгыртучанлык тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 162 бит.
	2	<i>Шигырь уку: Ә.Кари “Тавык”</i>	1. Шигъри эсәрне тыңларга өйрәтүне давам итү, фланелеграфта шигырь эчтәлегенә туры килгән рәсемнәр яки уенчыклар күрсәтү, кайбер фразаларны кабатлатып, балаларның сөйләмен активлаштыру. 2. Балаларның игътибарын, кабул итү сәләтен, сорауларга жавап бирү осталыгын үстөрү. 3. Әбиләргә карата ихтирам, ярату хисләре тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 163 бит.
	3	<i>Шигырь уку: Э. Шәрифиллина. “Иң матур әни”</i>	1. Шигъри эсәрне тыңларга өйрәтүне давам итү, кайбер фразаларны кабатлатып, балаларның сөйләмен активлаштыру. 2. Балаларның игътибарын, кабул итү сәләтен, сорауларга жавап бирү осталыгын үстөрү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 165 бит.

			3. Әниләргә карата ихтирам, ярату хисләре тәрбияләү.	
	4	<i>Рус халык әкиятен уку: “Йомры икмәк”</i>	1. Балаларны «Йомры Икмәк» әкиятен белән таныштыру, әкиятнең эчтәлеген аңларга ярдәм итү, шар әвәләү күнекмәсен ныгыту, сорауларга җавап бирү осталыгын үстерү. 2. Кабул итү сәләтен, игътибарны үстерү. 3. Әкиятләр белән кызыксындыру.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 166 бит.
Март	1	<i>Рус халык әкиятен уку: “Теремкәй”</i>	1. Балаларны яңа әсәр белән таныштыру, әкиятне аңлап кабул итүләренә ирешү. 2. Балаларның игътибарын үстерү. 3. Халык иҗаты белән кызыксыну тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 169 бит.
	2	<i>Рус халык әкиятен сәхнәләштерү: “Теремкәй”</i>	1. Әкият белән таныштыруны дәвам итү, сәхнәләштерү эшчәнлегенә җәлеп итү, уен барышында фразаларны дөрес әйтү осталыгын үстерү; 2. Балаларның хәтерен, активлыгын үстерү. 3. Әкиятләр белән кызыксыну тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 169 бит.
	3	<i>Шигърь уку: Ш. Галиев. “Яз”</i>	1. Балаларның шигъри әсәренә аңлап кабул итүләренә ирешү, язгы табигать турында мәгълүмат бирү, [т] авазын, тып аваз ияртемен дөрес әйтергә күнектерү, сүз байлыгын киңәйтү һәм активлаштыру. 2. Балаларның кабул итү сәләтен, игътибарын, кызыксынучанлыгын үстерү. 3. Язгы табигать күренешләре белән соклану хисе тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 170 бит.
	4	<i>Такмак уку “Тор-тор, тургай”</i>	1. Такмакның эчтәлеген белән таныштыру, [т] авазын дөрес әйтергә күнектерү, аваз ияртемнәре хисабына балаларның сүз байлыгын арттыру. 2. Кабул итү сәләтен, игътибарны, хәтерне үстерү. 3. Фольклор әсәрләре белән кызыксыну тәрбияләүне дәвам итү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 171 бит.
Апрель	1	<i>Әндәш уку: “Тук-тук,</i>	1. Шигъри текстны тыңлау осталыгы формалаштыру, кошлар белән таныштыруны дәвам итү, аваз ияртемнәрен кабатлату; [т], [к] һәм	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә

		тукран...	[к] авазлары кергән сүзләрне дәрәс әйтергә өйрәтү. 2. Балаларның игътибарын үстерү. 3. Кошларга карата шәфкатлелек тәрбияләү.	сөйләшәбез, 172 бит.
	2	Эндәш уку: “Кояш, чык, чык.”	1. Балаларга эндәшнән эчтәлеген аңларга, сюжетны истә калдырырга ярдәм итү. 2. Балаларның тыңлы белү осталыгын, уңай эмоцияләрен үстерү. 3. Күмәк эшчәнлек белән кызыксындыру.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 173 бит.
	3	Әкият уку: Р.Батулла. “Нурбәк”	1. Әкиятне игътибар белән тыңларга өйрәтүне дәвам итү; [а], [у], [ә] сузык авазларын дәрәс әйтергә күнектерү, уенчыларда әкият персонажларын танырга һәм атарга өйрәтү. 2. Балаларның игътибарын үстерү. 3. Әкият геройлары белән кызыксыну тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 174 бит.
	4	Хикәя уку: К. Ушинский. “Казлар”	1. Казларны һәм үрдәкләрне аера белергә өйрәтү, хикәяне күрсәтмәлелек кулланмыйча, аңлап кабул итүләренә ирешү, күплек һәм берлек сандагы исемнәрне аерырга һәм дәрәс кулланырга күнектерү. 2. Балаларның кабул итү сәләтен, игътибарын, хәтерен, тәрбиячелән күрсәтмәләрен үти алу осталыгын үстерү. 3. Йорт кошлары белән кызыксындыру.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 175 бит.
Май	1	Шигърь уку: Ә.Кари. “Чебиләр”	1. Күрсәтмәлелек кулланмыйча, шигъри әсәрне тыңларга өйрәтү, [ч] авазын дәрәс әйтергә күнектерү. 2. Балаларның уңай эмоцияләрен үстерү. 3. Йорт кошларына карата кайгыртучанлык тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 176 бит.
	2	Шигърь уку: С. Сөләйманова. “Кызыл әтәч”	1. Шигъри әсәрне тыңларга өйрәтү, гади сорауларга җавап бирү теләге уяту, аваз ияртемнән өйрәтүне дәвам итү. 2. Балаларның кабул итү сәләтен, игътибарын, хәтерен, тәрбиячелән күрсәтмәләрен үтәү осталыгын үстерү. 3. Йорт кошларына карата шәфкатлелек тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 177 бит.
	3	Шигърь ятлау: Д. Гарифуллин.	1. Шигърь ярдәмендә пәси белән таныштыруны дәвам итү, пәси турында мәгълүматларны ныгыту һәм киңәйтү; мыр-мыр, гыр-гыр	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә

		<i>“Мыраубикә”</i>	аваз ияртемнәрен өйрәтү. 2. Сорауларга җавап бирү осталыгын үстерү. 3. Песиләргә карата кайгыртучанлык тәрбияләү.	сөйләшәбез, 178 бит.
	4	<i>Такмакларны кабатлау.</i>	1. Такмакларны кабатлау. 2. Кабул итү сәләтен, игътибарны, хәтерне үстерү. 3. Фольклор әсәрләре белән кызыксыну тәрбияләүне дәвам итү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез.

Сөйләм телен үстерү

Аңлатма язуы

Туган телдә сөйләшергә өйрәтү гаиләдә башлана һәм мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә дәвам итә. Мәктәпкәчә учреждениеләр, мәгариф системасының беренче баскычы буларак, нәниләрне туган телгә өйрәтүдә башлангыч роль уиный.

Беренче кече яшьтәге төркем балаларының сөйләм эшчәнлеген оештыру системасы мәктәпкәчә яшьтәге балаларның сөйләм эшчәнлеген оештыру системасыннан аерыла. Балаларны туган телгә өйрәтү һәм сөйләм үстерү әйләнә-тирә белән таныштыру процессында бара. Шушы үзенчәлекләргә исәпкә алып, кече яшьтәге балаларның сөйләм үстерү эшчәнлеген оештырганда, әйләнә-тирә предметларны һәм күренешләргә танып белүдә нәрсә чыгана булып торуы игътибар үзәгенә алына.

I. Табигый шартларда табигать һәм социаль тирәлек белән турыдан-туры таныштыру

1. Табигатьне (күренешләргә һәм объектларны) күзәтү.
2. Предметлы дөнья белән таныштыру: предметлар һәм кораллар (исеме, сыйфаты, үзлекләргә, эш-хәрәкәтләргә).
3. Социаль күренешләргә (үзе, якин кешеләргә, өлкәннәргә хезмәтә турында күзаллаулар) белән таныштыру.

II. Образлы уенчыктар аша тирә-юнь белән таныштыру

1. Уенчыктар карау.
2. «Тылымы» капчык», «Бу өйдә кем (нәрсә) яши?» дидактик уеннары, курчак белән дидактик уеннар.
3. Уеннар, күңел ачулар, уен-көлкеләргә.
4. Йомыш кушулар (индивидуаль һәм кечерәк төркемнәргә бүлөп).

III. Рәсем сәнгате аша әйләнә-тирә белән таныштыру

1. Өстәлгә куела торган кечкенә рәсемнәргә, китаптагы иллюстрацияләргә, стенадагы картиналарны карау.
2. «Жанлы» кечкенә картиналар белән эшчәнлек.

IV. Нәфис сүз аша әйләнә-тирә белән таныштыру

1. Халык авыз ижаты һәм матур әдәбият әсәрләргә уку.
2. Тәрбиячә белән бергә кыска әкиятләргәң эчтәлеген сөйләү.

V. Күрсәтмәлекләргә башка, тирә-юнь белән таныштыру һәм сөйләм үстерү

1. Күрсәтмәлекләргә башка һәм ситуациядән тыш, тәрбиячәң сөйләве.
2. Балалар белән әңгәмәләргә һәм сөйләшүләргә.

Эшчәнлек төрләргәң сөйләм үсешенәң сүзлек эше, сөйләмнәң грамматик төзелеше өстәндә эш, аваз культурасы тәрбияләү, бәйләнешле сөйләм үстерү, матур әдәбият һәм халык ижаты белән таныштыру бурычлары хәл ителә.

Матур әдәбият, халык ижаты, күрсәтмәлек, предметлар белән уен хәрәкәтләргә, кошларның, жанлекләргәң образларын имитацияләү — болар барысы да нәниләргә туган телгә өйрәтү- дә, аларның сөйләм үстерүдә зур әһәмияткә ия.

Ай	Атна	Тема	Программа эчтәлеге	Укыту-методик әдәбият
Сентябрь	1	“Кем нәрсә эшли?»”	1. Балаларның сөйләмен үстөрергә ярдәм итү, рәсемнәр карарга, анда сурәтләнгән предметларны һәм аларның сыйфатларын атарга, рәсемдә сурәтләнгән уенчыкны, предметны өстәлдә табып, исемен, гамәлен атый белергә өйрәтү. 2. Игътибарны, кабул итү сәләтен үстерү. 3. Уенчыкларга карата сакчыл мөнәсәбәт тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 96 бит.
	2	“Предметларның төсләрен тану һәм атау. “Паровоз” дидактик күнегүе”	1. Төсләрне белдерә торган сыйфатлар хисабына балаларның сөйләмен баету (кызыл, яшел, сары), [ү] авазының дөрес әйтелешенә ирешү. 2. Балаларның игътибарын, кабул итү сәләтен, төсләрне тану һәм атау осталыгын үстерү. 3. Эшчәнлеккә карата кызыксыну, күмәк эшчәнлек белән шөгыль ләнү теләге тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 97 бит.
	3	“Уенчыклар бездә кунакта”	1. Төсне, зурлыкны, эш-гамәлне белдерә торган сүзләр (зур, кечкенә, яшел, кызыл, утырт, эчерт, керт) хисабына балаларның сүз байлыгын арттыру, аралашу осталыгы формалаштыру. 2. Балаларның предметны исеме, төсе, зурлыгы буенча табу осталыгын, сенсор тою сәләтен, игътибарын, хәтерен үстерү. 3. Уенчыкларга карата сакчыл мөнәсәбәт тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 98 бит.
	4	“Пирамидалар”	1. Балаларны предметларның зурлыгын, төсен билгеләргә өйрәтү; төсне (кызыл, яшел, сары, зәңгәр), зурлыкны (зур, кечкенә, зуррак, кечкенәрәк, иң зурысы, иң кечкенәсе) белдерә торган сүзләр ярдәмендә сүз байлыгын арттыру; аваз ияртемнәрен ачык әйтүдә күнектерү 2. Игътибарны, кабул итүне, сенсор тою сәләтен үстерү. 3. Түземлелек, дидактик уеннар белән кызыксыну тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 99 бит.
Октябрь	1	“Яшелчәләр”	1. Яшелчәләрне белдерә торган исемнәр (бәрәңге, помидор,	Ф. В. Хәзрәтова,

			суган, кишер) һәм аларның үзлекләрен белдерә торган сүзләр хисабына балаларның сүзлеген баету, яшелчәләрне танырга өйрәтү, сөйләмнең грамматик төзелешен камилләштерү. 2. Балаларның сенсор тою сәләтен үстерү. 3. Яшелчәләр, аларның файдасы турында мәғълүмат бирү.	Туган телдә сөйләшәбез, 101 бит.
	2	“Жил исә» уен күнегүе. “Кем нәрсә ашый?” дидактик күнегүе	1. Балаларның төсләр турындагы күзаллавын ныгыту, жәнлекләрнең нәрсә ашавы турындагы белемнәрен ачыклау; ялап эчә, кимерә, чүпли, ашый фигыльләрен сөйләмдә активлаштыру; авыз аша һаваны экрен, салмак кына чыгарырга өйрәтү. 2. Игътибарны, күзәтүчәнлекне үстерү. 3. Жәнлекләргә, кошларга карата кызыксыну тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 103 бит.
	3	“Урманда”	1. Балаларның олылар белән аралашу теләген хуплау, исем һәм сыйфатларны кулланырга өйрәтү: йомшак йонлы койрык, озын колаклы куян, юан тәпиле аю, соры бүре; кыргый хайваннарның тышкы билгеләрен һәм гадәтләрен белдерә торган сүзләр хисабына сүзлекне активлаштыру (төлкә бара, куян сикерә, аю алпан-тилпән йөри һ.б.). 2. Ишетү игътибарын, координацияне, ритм хисен үстерү. 3. Кыргый хайваннарга карата кызыксыну тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 104 бит.
	4	“Алсу бүлмәсе”	1. Балаларны өй жиһазларын таний һәм атый белергә өйрәтү; өстәл, урындык, карават, шкаф, көзгә кебек исемнәр хисабына сүзлекне активлаштыру, сөйләмнең грамматик төзелешен камилләштерү. 2. Балаларның эмоциональлеген, кызыксынуларын үстерү. 3. Эшчәнлектә бергәләп катнашу теләге тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 105 бит.
Ноябрь	1	“Бу өйдә кем яши” дидактик уены	1. Төркемгә йөрүче балаларның исемнәрен истә калдырырга ярдәм итү, фигыльләрне хәзергә һәм киләчәк заманда куллануларын белергә өйрәтү, сорауны белдерә торган сүзләргә кулланырга күнектерү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 107 бит.

			2. Игътибарны, кабул итү сэләтен, диалогик сөйләмне үстерү. 3. Бер-береңә карата игътибарлылык тәрбияләү.	
	2	“Алсу бездә кунакта”	1. Балаларга табиб, полиция хезмәткәре һөнәрләре турында мәгълүмат бирү; грамматик яктан жөмлөләрне аңларга һәм аларны сөйләмдә дәрәс кулланырга өйрәтүне дәвам итү. 2. Игътибарны, хәтерне, күзәтүчәнлекне, кабул итү сэләтен үстерү. 3. Һөнәрләргә карата кызыксыну тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 108 бит.
	3	“Әминәнең туган көненә килгез”	1. [к] һәм [қ] авазларының сүзләрдә һәм сөйләмдә дәрәс әйтелешен ныгыту, килеш кушымчаларын дәрәс әйтергә өйрәтү, савытсаба ларны белдерә торган сүзләр хисабына сүз байлыгын арттыру һәм активлаштыру, гомумиләштерүче сүзләргә (савыт-саба) аңлай һәм куллана белүләренә ирешү, жөмлөләр белән җавап бирергә күнектә рүне дәвам итү. 2. Инициативалы сөйләмне, игътибарны, хәтерне үстерү, башкаларга мөрәҗғәгать итәргә теләк тудыру. 3. Үзара аралашуга омтылыш тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 109 бит.
	4	“Минем гаиләм”	1. Сөйләмдә ягымлы сүзләргә (әти — этием, әни — әнием, әби — әбием, се ңел — сең лем) кулланырга өйрәтү; [ә] авазының әйтелешен ныгыту, аны ачык, тиешле дәрәҗәдә кычкырып әйтүләренә ирешү, тәрбияче сорауларына җавап бирергә күнектерү. 2. Игътибарны, хәтерне үстерү; зурлар һәм үз яшәтәшләре белән ирекле аралашуларына ирешү. 3. Гаилә әгъзаларына ихтирам тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 110 бит.
Декабрь	1	“Купшы чыршы”	1. Сузык һәм тартык авазларны, аваз ияртемнәрен ачык әйтергә, төбәндә сүзен сөйләмдә кулланырга өйрәтү; сыйфатларны дәрәс кулланырга күнектерү. 2. Сорауларга җавап бирү осталыгын, игътибарны, күзәтүчәнлекне үстерү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 112 бит.

			3. Табигатькэ соклану хислэре тәрбиялөү.	
	2	<i>“Куян чырышы янында”</i>	1. Сөйләмдә бәйлек сүзләрне (эчендә, артында, астында, өстендә) кулланырга, кайда? кая? сорауларына җавап бирергә, тәрбияче һәм иптәшләрне белән ирекле аралашырга өйрәтүне дәвам итү; тавыш көчен дөрес куллану осталыгы формалаштыру. 2. Игътибарны үстерү, тәрбияче күрсәтмәләрен үтәүдә күнектерү. 3. Нәфис сүз белән кызыксыну тәрбиялөү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 113 бит.
	3	<i>“Песи белән кәҗә чырышы янында”</i>	1. Балаларны тәрбияче сорауларына җавап бирергә өйрәтүне дәвам итү, сөйләмдә фигыльләр һәм сыйфатлар куллануны активлаштыру; [ж] авазын ижекләрдә, сүзләрдә һәм жөмлеләрдә дөрес һәм ачык әйтүләренә ирешү; аваз ияр тем нәрен кабатлаганда, тавыш көчен җайлы белергә күнектерү. 2. Игътибарны, кабул итү сәләтен, тәрбияче күрсәтмәләрен үтәү осталыгын үстерү. 3. Хайваннарга карата мәрхәмәтлелек тәрбиялөү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 115 бит.
	4	<i>“Тылсымлы” таякчык”</i>	1. Балаларны сузык һәм тартык авазларны, аерым сүзләрне ачык итеп әйтергә өйрәтү; төсләр турындагы күзаллауларын ныгыту, төснә белдерә торган сыйфатларны активлаштыру. 2. Балаларның кабул итү сәләтен, игътибарын, ишетү осталыгын үстерү. 3. Эшчәнлектә бергәләп шөгыльләнү теләге тәрбиялөү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 117 бит.
Январь	1	<i>“Кошлар”</i>	1. Балаларны аваз ияртемнәрен дөрес һәм ачык итеп әйтергә, алардан фигыльләр (гөр — гөрли, чырык — чыркылдый, кар — каркылдый) ясарга өйрәтү; гомумиләштерүче сүзләрне (та вык, этәч, каз — йорт кошлары) кулланырга күнектерү; кош исемнәрен, гәүдә өлешләрен, хәрәкәтләрен белдерүче сүзләр хисабына сүз байлыгын активлаштыру, балаларны кошлар белән таныштыруны дәвам итү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 118 бит.

			2. Балаларның игътибарын, хәтерен, сөйләмен үстерү. 3. Кошларга карата кызыксыну, кайгыртучанлык тәрбияләү.	
	2	“Юлны чистартабыз”	1. Балаларның кыш һәм кыш көне башкарыла торган хезмәт күнекмәләре турындагы белемнәрен формалаштыру, көрәк белән эшләргә өйрәтү, ишегалды жыештыручы хезмәте белән таныштыру; балаларның сүз байлыгын арттыру һәм активлаштыру, аерым сүзтезмәләрен (зур көрәк, кечкенә көрәк, ак кар, күп кар, әз кар) дәрәс әйтергә өйрәтү. 2. Хезмәт күнекмәләрен, кеше хәрәкәтләрен имитацияләү осталыгын үстерү. 3. Зурларга ярдәм итү һәм гади хезмәт хәрәкәтләре үтәү теләге тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 120 бит.
	3	“Шундый ук предметны тап» дидактик уены”	1. Үз фикерләрен грамматик яктан дәрәс итеп ике-өч сүздән торган гади жөмләр белән белдерергә өйрәтү, гомуми ләштерү күнекмәсе булдыру, предметларны чынбарлыкта һәм рәсем дә танырга өйрәтү, предметларның билгеләнешен ачыклау, сүз байлыгын арттыру һәм активлаштыру. 2. Тәрбияче сорауларына гади жөмлә белән тулы җавап бирү осталыгын, игътибарны, сенсор тою сәләтен үстерү. 3. Гигиена күнекмәләре тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 121 бит.
Февраль	1	“Машина һәм самолет”	1. Балаларны уенчыкларның өлешләрен, төсен, формасын аерырга һәм атарга өйрәтү; исемнәрен сыйфатлар белән яраклаштыру күнекмәләре формалаштыруны дәвам итү; [у] сузык авазын әйтүдә күнектерү, сүзлекне активлаштыру; уенчыklar белән таныштыруны дәвам итү. 2. Балаларның нинди? кайда? нәрсә ташый? сорауларына төзек гади жөмләр белән җавап бирү осталыгын, игътибарын үстерү. 3. Шофёр, очучы һөнәрләренә хөрмәт тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 123 бит.
	2		1. Балаларны кайда? кая? сорауларына җавап бирергә; сөйләмдә	Ф. В. Хәзрәтова,

		“Мәрьямне табийк”	өстенә, артына, астына сүзләрен кулланырга өйрәтү. 2. Балаларның игътибарын, хәтерен үстерү. 3. Уен белән кызыксыну тәрбияләү.	Туган телдә сөйләшәбез, 125 бит.
	3	“Кына гөле”	1. Балаларны бүлмә гөле — кына һәм аның өлешләре белән таныштыру; сабак, яфрак, чәчәк сүзләре хисабына сүзлекләрен активлаштыру. 2. Балаларның зурлар белән аралашуына, аларны аңлауларына ирешү; күзәтүчәнлекләрен, игътибарларын үстерү. 3. Бүлмә гөлләренә карата кызыксынучанлык, аларны карау теләге тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 126 бит.
	4	Бармак уены белән таныштыру. “Йорт хайваннары” уен күнегүе	1. Халык авыз ижаты белән таныштыруны дәвам итү, катлаулы булмаган фразаларны кулланда күнектерү, йорт хайваннарының исемнәрен ныгыту; мөгри, кычкыра, мияулый, өрә фигыльләре хисабына балаларның сүзлеген активлаштыру; [м], [у] авазларын дөрес әйтергә өйрәтү. 2. Хәтерне, кабул итү сәләтен, авазларны әйтү күнекмәләрен үстерү. 3. Халык авыз ижатына, йорт хайваннарына карата кызыксыну тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 127 бит.
Март	1	“Чуар тавык” әкиятен уку	1. Балаларны халык авыз ижаты әсәрләре белән таныштыруны дәвам итү, әкиятне тыңлау теләге тудыру; чуар, күкәй, алтын, гади, тычкан кебек сүзләр хисабына балаларның сүзлеген баету. 2. Тәрбияче башлаган жөмләне дәвам итү осталыгын, хәтерне, игътибарны, кабул итү сәләтен үстерү. 3. Әкият персонажларына карата кызыксыну тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 129 бит.
	2	“Бүлмә гөлләре” (фикус, яран)	1. Балаларның гади сорауларга җавап бирү осталыгын камилләштерү, бүлмә гөлләренә өлешләрен өйрәтү, аларның сыйфат билгеләрен белдерә торган сүзләр хисабына сүзлекне баету. 2. Гөлләр белән кызыксынуларын үстерү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 129 бит.

			3. Гөлләрне караганда, өлкәннәргә ярдәм итү теләге тәрбияләү.	
	3	<i>“Йөк машинасы”</i>	1. Машина, аның өлешләре турында белемнәрен арттыру, ком һәм аның үзлекләре белән таныштыру, машинаның төрен, өлешләрен, комның үзлекләрен белдерә торган исемнәр, сыйфатлар хисабына сүзлекне активлаштыру; [в], [п] авазларын дөрес әйтүдә күнектерү. 2. Кызыксынуچанлыкны, кабул итү сәләтен үстерү. 3. Тәрбияче һәм яшәтешләре белән аралашу теләге тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 131 бит.
	4	<i>“Язгы урманда”</i>	1. Кайда? нинди? сорауларына җавап бирергә өйрәтү; өстә, агач төбөндә сүзләрен куллану хисабына сөйләмнең грамматик төзелешен камилләштерү; аваз ияртемнәрен дөрес әйтүдә күнектерү; [ш] авазының дөрес әйтелешен ныгыту, ел фасылларына бәйле табигатьтәге үзгәрешләр турында белемнәрен формалаштыруны дәвам итү. 2. Балаларның игътибарын, күзәтүчәнлеген үстерү. 3. Табигать объектларына сакчыл караш тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 132 бит.
Апрель	1	<i>“Бозау, бәрән, колын, кәжә бәтие. Сез кайда?”</i>	1. Балаларның йорт хайваннары турындагы белемнәрен киңәйтү; бозау, бәрән, колын, кәжә бәтие сүзләре хисабына сүзлекне баету һәм активлаштыру, тәрбияче күрсәтмәләрен үтәү осталыгы формалаштыру. 2. Игътибарны, хәтерне үстерү. 3. Башкаларга ярдәм итү теләге, тыңлаучанлык, хайваннарга карата кайгыртучанлык тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 134 бит.
	2	<i>“Балалар бакчасы ишегалдында”</i>	1. Исемнәр, фигылләр, сыйфатлар хисабына сүз байлыгын үстерү, фигылләрне һәм сыйфатларны исемнәр белән яраклаштыру да күнектерү; балаларны бакча ишегалдында үсә торган үсемлекләр исеме белән таныштыруны дәвам итү, табигатьтәге сезонлы үзгәрешләр турында белемнәрен киңәйтү. 2. Төсләрне, матурлыкны белдерүче сыйфатлар ярдәмендә сөйләм теле компонентларын үстерү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 136 бит.

			3. Табигать объектларына карата кызыксыну, хезмәткә хөрмәт тәрбияләү.	
	3	“Кызыксынучан тел”	1. Балаларны [т], [д], [к], [к] авазлары кергән аваз ияртемнәрен әйтергә өйрәтү; аваз ияртемнәрен калын һәм нечкә тавыш белән әйтүдә күнектерү; [т], [д], [к], [к] авазларының сүзләрдә, фразаларда дәрәс әйтелешенә ирешү. 2. Балаларның кабул итү сәләтен, игътибарын үстерү. 3. Игътибарлылык тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 138 бит.
	4	“Чуар тавык” әкиятен уку	1. Балаларны халык авыз ижаты әсәрләре белән таныштыруны дәвам итү, әкиятне тыңлау теләге тудыру; чуар, күкәй, алтын, гади, тычкан кебек сүзләр хисабына балаларның сүзлеген баеп. 2. Тәрбияче башлаган жөмләнә дәвам итү осталыгын, хәтерне, игътибарны, кабул итү сәләтен үстерү. 3. Әкият персонажларына карата кызыксыну тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 129 бит.
Май	1	“Зоопарк”	1. Жылы якта яшәүче кайбер хайваннар белән таныштыру; сөйләмдә исемнәрен берлек һәм күплек санда дәрәс кулланырга өйрәтүне дәвам итү. 2. Сөйләшеп, әңгәмә корырга өйрәтү; кабул итү сәләтен, игътибарны үстерү. 3. Жылы як хайваннарына карата сакчыл караш тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 139 бит.
	2	“Рәхмәт, әңәй”	1. Яшелчәләрен, жыләк-жимешләрен тәме буенча аерырга өйрәтү; яшелчәләр, жыләк-жимешләр, агачлар турындагы белемнәрен киңәйтү. 2. Игътибар белән тыңларга өйрәтү, табигатькә сакчыл караш тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 140 бит.
	3	“Рәхмәт, әңәй”	1. Яшелчәләрен, жыләк-жимешләрен тәме буенча аерырга өйрәтү; яшелчәләр, жыләк-жимешләр, агачлар турындагы белемнәрен киңәйтү. 2. Игътибар белән тыңларга өйрәтү, табигатькә сакчыл караш тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 140 бит.

Әйләнә-тирә белән таныштыру

Аңлатма язуы

Туган телдә сөйләшергә өйрәтү гаиләдә башлана һәм мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә дәвам итә. Мәктәпкәчә учреждениеләр, мәгариф системасының беренче баскычы буларак, нәниләрне туган телгә өйрәтүдә башлангыч роль уиный.

Беренче кече яшьтәге төркем балаларының сөйләм эшчәнлеген оештыру системасы мәктәпкәчә яшьтәге балаларның сөйләм эшчәнлеген оештыру системасыннан аерыла. Балаларны туган телгә өйрәтү һәм сөйләм үстерү әйләнә-тирә белән таныштыру процессында бара. Шушы үзенчәлекләренә исәпкә алып, кече яшьтәге балаларның сөйләмен үстерү эшчәнлеген оештырганда, әйләнә-тирә предметларны һәм күренешләренә танып белүдә нәрсә чыганак булып торыуы игътибар үзәгенә алына.

I. Табигый шартларда табигать һәм социаль тирәлек белән турыдан-туры таныштыру

1. Табигатьне (күренешләренә һәм объектларны) күзәтү.
2. Предметлы дөнья белән таныштыру: предметлар һәм кораллар (исеме, сыйфаты, үзлекләре, эш-хәрәкәтләре).
3. Социаль күренешләр (үзе, якин кешеләр, өлкәннәр хезмәте турында күзаллаулар) белән таныштыру.

II. Образлы уенчыктар аша тирә-юнь белән таныштыру

1. Уенчыктар карау.
2. «Тылсымлы» капчык», «Бу өйдә кем (нәрсә) яши?» дидактик уеннары, курчак белән дидактик уеннар.
3. Уеннар, күңел ачулар, уен-көлкеләр.
4. Йомыш кушулар (индивидуаль һәм кечерәк төркемнәргә бүлөп).

III. Рәсем сәнгате аша әйләнә-тирә белән таныштыру

1. Өстәлгә куела торган кечкенә рәсемнәренә, китаптагы иллюстрацияләренә, стенадагы картиналарны карау.
2. «Жанлы» кечкенә картиналар белән эшчәнлек.

IV. Нәфис сүз аша әйләнә-тирә белән таныштыру

1. Халык авыз ижаты һәм матур әдәбият әсәрләре уку.
2. Тәрбияче белән бергә кыска әкиятләренәң эчтәлеген сөйләү.

V. Күрсәтмәлекләтән башка, тирә-юнь белән таныштыру һәм сөйләм үстерү

1. Күрсәтмәлекләтән башка һәм ситуациядән тыш, тәрбияченәң сөйләве.
2. Балалар белән әңгәмәләр һәм сөйләшүләр.

Эшчәнлек төрләрендә сөйләм үсешенәң сүзлек эше, сөйләмнәң грамматик төзелеше өстендә эш, аваз культурасы тәрбияләү, бәйләнешле сөйләм үстерү, матур әдәбият һәм халык ижаты белән таныштыру бурычлары хәл ителә.

Матур әдәбият, халык ижаты, күрсәтмәлек, предметлар белән уен хәрәкәтләре, кошларның, жәнлекләренәң образларын имитацияләү — болар барысы да нәниләрне туган телгә өйрәтү- дә, аларның сөйләмен үстерүдә зур әһәмияткә ия.

Ай	Атна	Тема	Программа эчтәлеге	Укыту-методик әдәбият
Сентябрь	1	“Чишенү бүлмәсен карау”	1. Балаларны чишенү бүлмәсе, андагы җиһазлар белән таныштыру, төркемдәге (группадагы) бүлмәләрдә ориентлашу тәҗрибәсе туплау. 2. Балаларның кабул итү сәләтен, игътибарын, диалогта катнашу теләген үстерү. 3. Җиһазларга сакчыл караш тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 32 бит.
	2	“Йомшаккай бездә кунакта”	1. Балаларның уенчыклар турындагы белемнәрен киңәйтү, тәрбияче сорауларына җавап бирү осталыгын формалаштыру, уенчык исемнәрен һәм аларның эш-хәрәкәтен белдерә торган сүзләр хисабына сүз байлыгын арттыру. 2. Тыңлау һәм сорауларга җавап бирү теләген үстерү. 3. Сөйләм этикетының гади формаларын (исәнләшү, сабуллашу) кулланырга гадәтләндерү, уенчыкларга сакчыл караш тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 33 бит.
	3	“Йомшаккай тагын бездә кунакта”	1. Уенчыкларны карарга һәм аларның аерым өлеш ләрен билгеләргә өйрәтү, уенчыкларның исемнәрен, өлешләрен әйтү; төсен, хәрәкәтен белдерә торган сүзләргә актив сүзлеккә кергү. 2. Тәрбияче сорауына кычкырып җавап бирү осталыгын үстерү. 3. Сөйләм этикетының гади формаларын (исәнләшү, сабуллашу) кулланырга гадәтләндерү, кызыклы уенчыклар белән уйнаудан тәм табу, шатлык хисләре тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 34 бит.
Октябрь	1	“Көзгә табигать”	1. Балаларның көз (табигатьтәге үзгәрешләр, кешеләрнең киеме һ.б.) турында гади күзаллауларын формалаштыру. 2. Балаларның күзәтүчәнлеген, игътибарын, тәрбиячене	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез,

			тыңдый белү осталыгын үстерү. 3. Көзге табигатькә соклану хисләре тәрбияләү.	41 бит.
	2	“Жиләк-жимешләр”	1. Тышкы билгеләре һәм тәме буенча жиләк-жимешләрне аерырга өйрәтү, жиләк-жимешләр һәм аларның уңышын жыеп алу турында күзаллауларын киңәйтү, жиләк-жимешләрнең исемнәре һәм аларның билгеләрен белдерә торган сүзләр хисабына балаларның сүз байлыгын үстерү. 2. Балаларның игътибарын, кабул итү һәм сенсор тою сәләтен, сорауларга җавап бирү осталыгын үстерү. 3. Балаларны сөйләм этикетының гади формаларын (исәнләшү, сабуллашу) куллана белергә гадәтләндерү, әйләнә-тирә табигать объектларына кызыксыну тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 43 бит.
Ноябрь	1	“Яшелчәләр: помидор, кыяр, кишер белән таныштыру”	1. Балаларның помидор, кыяр, кишер турындагы белемнәрен ныгыту; помидор, кыяр, кишернең форма, төс, тәм үзенчәлекләре (кызыл, йомшак, шома, тәмле, сусыл, шар формасындагы помидор; яшел, каты, шома, кытыршы кыяр; шома, кызыл, тәмле, каты ки- шер) белән таныштыру. 2. Балаларның сенсор тою сәләтен, тәрбиячәне ишетү һәм сорауларга җавап бирү осталыгын үстерү. 3. Балаларны сөйләм этикетының гади формаларын (исәнләшү, сабуллашу) кулланырга гадәтләндерү, зурлар хезмәтенә хөрмәт тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 47 бит.
	2	“Рәсемдәге кошларны карау”	1. Балаларда күгәрчен, саескан турында гомуми күзаллаулар булдыру, кошларга карата кызыксыну уяту. 2. Балаларның кабул итү сәләтен, игътибарын, күзәтүчәнлеген һәм сүз байлыгын үстерү. 3. Кошларга карата мәрхәмәтлелек тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 49 бит.

Декабрь	1	<i>“Яшел чыршы”</i>	1. Балалар белән чыршыны бергәләп карау, яңа ел бәйрәме турындагы күзаллауларын киңәйтү һәм баету. 2. Балаларның «яңа ел бәйрәме» темасы буенча сүз байлыгын активлаштыру, тәрбияче сорауына җавап бирү осталыгын, игътибарын, күзәтүчәнлеген, сенсор тою сәләтен үстерү. 3. Матурлыкны күрә һәм соклана белү хисләре, чыршы уенчыкларына карата сакчыл караш тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 63 бит.
	2	<i>“Чыршы бизибез”</i>	1. Балаларның яңа ел бәйрәме турындагы күзаллауларын баетуны дәвам итү. 2. Балаларның «яңа ел бәйрәме» темасы буенча сүзлеген активлаштыру, тәрбияче сорауына җавап бирү осталыгын, игътибарын, күзәтүчәнлеген, сенсор тою сәләтен үстерү. 3. Чыршы уенчыкларына карата сакчыл караш тәрбияләү.	В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 65 бит.
Январь	1	<i>“Ап-ак кар ява”</i>	1. Балаларны кар һәм аның үзлекләре (ак төстә, эри, йомшак, салкын, җиңел) белән таныштыру, тәрбияче сорауларына җавап бирергә күнектерү. 2. Балаларның сүз байлыгын, игътибарын, күзәтүчәнлеген үстерү. 3. Кышкы табигатькә соклану хисе, бергәләп уйнау теләге тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 63 бит.
	2	<i>“Ләйлә суыктан курыкмый” (рәсем буенча)</i>	1. Рәсемне карарга, рәсемдә ясалган предметларны танырга, исемнәрен дөрес әйтергә өйрәтү; предметларны, эш-хәрәкәтне, төсне белдерә торган сүzlәр ярдәмендә сүзлекне активлаштыру, рәсем эчтә леге буенча сорауларга җавап бирергә күнектерү. 2. Кабул итү сәләтен, игътибарны, хәтерне үстерү. 3. Сюжетлы рәсемнәр карарга теләк уяту.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 70 бит.
Февраль	1	<i>“Күгәрченнәр, чыпчыклар —</i>	1. Мәйданчык тагы җимлеккә килгән кошларны күзәтү, исемнәрен әйтү; гөр-гөр, чырык-чырык, кар-кар аваз	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә

		<i>безнең нәни кошчыклар</i>	ияртемнәрен ачык итеп әйтер гә күнектерү; томшык, сикерә, гөрлиләр, жим, чүплиләр, чырыл дый, житез, өлгер сүзләре хисабына сүзлекне баету. 2. Балаларның игътибарын, күзәтүчәнлеген, сорауларга җавап бирү осталыгын үстерү. 3. Кошлар турында кайгырту, аларга ярдәм итү теләге тәрбияләү.	сөйләшәбез, 71 бит.
	2	<i>“Безнең әтиләр” (сюжетлы рәсемнәр карау)</i>	1. Балаларны әтиләр һөнәренә кагылышлы сюжетлы кечкенә рәсемнәренә карарга, аларның эчтәлеген аңларга өйрәтү; эш-гамәлләренә белдерә торган сүзләре хисабына балаларның сүз байлыгын үстерү. 2. Балаларның игътибарын, хәтерен, фикерләвен, куелган сорауларга кыска җөмлә белән җавап бирү осталыгын, сүз байлыгын үстерү. 3. Төрле һөнәр кешеләренә һәм әтиләр хезмәтенә карата кызыксыну уяту.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 73 бит.
Март	1	<i>“Безнең әниләр” (сюжетлы рәсемнәр карау)</i>	1. Балаларны әниләр һөнәренә кагылышлы сюжетлы кечкенә рәсемнәренә эчтәлеген аңларга өйрәтү; эш-хәрәкәтне белдерә торган сүзләре хисабына балаларның сүз байлыгын үстерү. 2. Балаларның кабул итү сәләтен, куелган сорауларга кыска җөмлә белән җавап бирү осталыгын, игътибарын үстерү. 3. Төрле һөнәр кешеләренә һәм әниләр хезмәтенә карата кызык- сыну, хөрмәт тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 79 бит.
	2	<i>“Яз, яз килә...”</i>	1. Балаларга язгы күренешләр (кар эри, тамчы тама, кояш жылыта, сулар жыела) турында башлангыч белемнәр бирү, сүз байлыгын киңәйтү һәм активлаштыру. 2. Балаларның күзәтүчәнлеген, игътибарын үстерү. 3. Табигатьтәге язгы күренешләр белән кызыксындыру.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 83 бит.
			1. Җәнлекләр турында балаларның белемнәрен киңәйтү һәм	Ф. В. Хәзрәтова,

Апрель	1	“Жәнлекләр урманда яшиләр”	ныгыту, жәнлекләрне таний һәм исемнәрен атый белергә өйрәтү. 2. Балаларның диалогик сөйләмен активлаштыру, фикерләвен, мөстәкыйльлеген үстерү. 3. Жәнлекләр белән кызыксындыру.	Туган телдә сөйләшәбез, 85 бит.
	2	“Сыерчыклар, карлыгачлар килде” (рәсемнәр карау)	1. Балаларны үзләренә таныш кошларны рәсемнән танырга һәм исемнәрен әйтергә өйрәтү; балаларның сүз байлыгын арттыру, сүзлеккә сыерчык, сыерчык оясы, карлыгач сүзләрен кертү. 2. Игътибарны, күзәтүчәнлекне, тәрбияче белән аралашу, сорауларга җавап бирү осталыгын үстерү. 3. Кошлар һәм табигать белән кызыксынуларына ирешү, кошларга карата мәрхәмәтлелек, кайгыртучанлык тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 86 бит.
Май	1	“Йорт хайваннары”	1. Балаларның йорт хайваннары (сыер, ат, песи, эт) турындагы белемнәрен (кайда яшиләр, нәрсә ашыйлар) киңәйтү, хайваннарның исемнәрен, хәрәкәтләрен әйтергә күнектерү. 2. Сүзлекне баету, тәрбияченең сорауларына җавап бирү, мөстәкыйльлек һәм активлык күрсәтү теләген үстерү. 3. Йорт хайваннарына карата кызыксыну тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 91 бит.
	2	“Балалар тавык һәм чебиләр ашата” (рәсем буенча)	1. Балаларны рәсемне карарга, эчтәлегенә буенча сорауларга җавап бирергә, тәрбияче һәм иптәшләренә сөйләгәннәрен тыңларга өйрәтүгә дөвам итү. 2. Сөйләмне томшык, тавык, чебиләр, табак кебек сүзләр хисабына баету, игътибарны, хәтерне, образлы фикерләүгә үстерү. 3. Йорт кошларына карата мәрхәмәтлелек тәрбияләү.	Ф. В. Хәзрәтова, Туган телдә сөйләшәбез, 92 бит.

Төзү эшчэнлеген үстерү

Аңлатма язуы

Безнең 3 нче номерлы “Кояшкai” балалар бакчасының беренче кечкенәләр төркеме танып белү- фәнни тикшерү һәм төзү эшчәнлегенә үсешен Н. Е. Вераксның “Туганнан алып мәктәпкә кадәр”, Л. А. Парамонованың “2-3 яшьлек балалар белән аң-белемне жәелдерүче шөгылльләр” программасы аша тормышка ашыра.

Танып белү – фәнни тикшерү һәм төзү эшчәнлегенә үсешенә эчтәлегенә балаларның төзү ысулларына ия булуын үстерүгә, акыл ихтияжларының үсешенә юнәлтелгән. Бу максатларга түбәндәге мәсьәләләрне чишү аша ирешелә:

Ел ахырына беренче кечкенәләр төркеме балалары үзләштерәләр:

- төзелеш материалы кискәкләренә төп формасын аералар.
- тәрбие ярдәмендә күпчелек формаларны кулланып, төрле төзелешләр төзиләр.
- үзләре төзегән корылма янында уен оештыралар.
- бертөрле әйберләрен бер төркемгә жыялар.
- бер һәм күп әйберләрен аералар.
- зур һәр кечкенә әйберләрен аералар, аларның размерын атыйлар.
- шар белән кубны танийлар.

Беренче кечкенәләр төркемендә төзү – оештырылган белем бирү эшчәнлегенә атнага 1 тапкыр, 10 минут вакыт белән үткәрелә.

Милли – региональ компонент оештырылган белем бирү эшчәнлегенә бер өлеш булып тормышка ашырыла/ татар халык уеннары, жырлары, әйтенүләр, үзе яши торган шәһәр турында альбомнар кулланыла.

Ай	Атна	Тема	Программа эчтәлеге	Милли – региональ компонент	Укыту-методик әдәбият
Сентябрь	1	<i>“Тылсымлы кирпечләр”</i>	Балаларны төзү материаллары белән таныштыру. Балаларда кызыксыну уяту.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 13 бит.
	2	<i>“Алсу белән әтәч”</i>	Төзү материаллары белән таныштыруны дәвам итү. Кирпеч, кубик сүзләрен ныгыту. Балаларда кызыксыну уяту.	Әтәч турында табышмак	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 26 бит.
Октябрь	1	<i>“Алсу бакчадан кайта”</i>	Поезд төзүгә өйрәтү, төзелеш материалларын аерырга өйрәтү: кубик, кирпич, призма.	Уен “Тигез юл буйлап”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 65 бит.
	2	<i>“Алсуның бүлмәсе”</i>	Таныш булган детальләрне (кубик, кирпич, призма) берләштереп гади конструкцияләр төзүне (уриндык, өстәл, диван, кровать) дәвам итү. Аерым өлешләрен әйтә белүләренә ирешү. Конструкцияләрне дөрес итеп урнаштырырга өйрәтү.	Уен “Уңган балалар”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 93 бит.
Ноябрь	1	<i>“Алсуның курчакларына өй”</i>	Төзелеш материаллары белән эшләүгә кызыксыну уяту. Кирәкле детальләрне сайларга, төзелешләрне сүтергә һәм жыеп куярга өйрәтү. Балаларның сүз байлыгын үстерү: зур – кечкенә, куй – ал, сүт.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 13 бит.
	2	<i>“Беренче кар”</i>	Йомшак кәгазьне түгәрәккә тәгәрәтергә өйрәтү. Карны күзәткән тәэсирләрен ныгыту. Сүз байлыгын үстерү: ак, йомшак, кар ява.	Уен “Кар бөртекләре”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 158 бит.

Декабрь	1	“Тау шуабыз”	Төзү материалларына кызыксыну уяту. Тәрбияче әйтүе буенча кирәкле төзү материалларын сайлап алуларына ирешү. Сүз байлыгын үстерү: зур – кечкенә, куй – ал, сүт.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 174 бит.
	2	“Чыршыга гирляндлар”	Чыршыга гирляндлар ясарга кызыксыну уяту. Пөхтә һәм тырышып эшләүләренә ирешү.	Табышмак әйтү	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 202 бит.
Январь	1	“Кар бабай”	Кәгазь белән төзүгә кызыксыну уяту. Төрле зурлыктагы йомарламнар ясарга өйрәтү.	Табышмак әйтү	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 229 бит.
	2	“Машиналарга күпер”	Үрнәк буенча төзүгә өйрәтү, төзелеш материалларын кабатлау.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 258 бит.
Февраль	1	“Автобусты барабыз”	Төзелеш материаллары белән эшләүгә кызыксыну уяту. Төзүгә кирәкле детальләренә сайлап алырга өйрәтү. Сүз байлыгларын үстерү: тукталыш, машина йөртүче, автобус.	Табышмак әйтү	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 272 бит.
	2	“Самолет ясыйбыз”	Үрнәк буенча самолет ясарга өйрәтү. Аларның өлешләрен, төсләрен әйтүләренә ирешү.	Табышмак әйтү	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 315 бит.
Март	1	“Театр”	Өйрәнгән төзелешләренә (койма, скәмия, диван), детальләренә (кирпеч, кубик) ныгыту. Аларның формаларын, төсләрен, зурлыгларын әйтергә өйрәтү. Төзелеш белән уйнауларына ирешү.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 343 бит.

	2	<i>“Паркта”</i>	Балаларны биек һәм тәбәнәк капкалар ясарга өйрәтү. Фонтан турында күзаллауларын ныгыту.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 362 бит.
Апрель	1	<i>“Кошларга оя”</i>	Тәрбияченең сөйләве буенча кирәкле детальләр алып төзөргә өйрәтү. Төзелешне сүтергә һәм тартмага жыеп куюларына ирешү. Сүз байлыгын үстерү: яз килде, кошлар очып килделәр.	Уен “Кошлар”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 397бит.
	2	<i>“Алсу көймәдә йөзә”</i>	Төрле детальләрдән көймә төзөргә өйрәтү. Аларның формаларын, төсләрен, зурлыкларын аерырга өйрәтү. Сүз байлыгын үстерү: көймә, яз килде.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 411 бит.
Май	1	<i>“Бакчага ял итергә барабыз”</i>	Тәрбияче ярдәме белән таныш булган төзелешләрне төзү: поезд, скәмия, тукталыш; ясаган эйберләр белән уйнау теләге уяту.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 457 бит.
	2	<i>“Алсуның йорты бакчада”</i>	Өйрәнгән төзелешләрне (койма, өстәл, урындык һ.б.), төзү материалларын (кубик, призма, кирпич) кабатлау.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 486 бит.

Рәсем ясау

Аңлатма язу

*Нәфис эстетик үсеш өлкәсенең **рәсем ясау бүлеге*** беренче кечкенәләр төркемендә (оештырылган белем бирү эшчәнлегенә үсешен) түбәндәге программалар аша тормышка ашырабыз:

- 1) Н.Е.Вераксаның “Туганнан алып мәктәпкә кадәр” программасы,
- 2) Л.А.Парамонованың “2-3 яшьлек балалар белән аң-белемне жәелдерүче шөгыльләр” китаптары аша тормышка ашырыла.

Рәсем үсешенең эчтәлегенә әйләнә-тирә чынбарлыгының эстетик ягы формалашуға, үз -үзен күрсәтүдә, балаларның ихтияжларын канәгатьләндерүгә юнәлтелгән.

Бу максатларга түбәндәге мәсьәләләрне чишү аша ирешелә:

Балаларның нәтижәле рәсем эшчәнлегенә үсеш, сәнгать ижатына тарту.

*Нәфис эстетик үсеш өлкәсенең **рәсем ясау бүлеге*** мәктәпкәчә яшьтәге балаларда әйләнә-тирәдәге матурлыкка кызыксыну уятуны һәм үз-үзләрен күрсәтү ихтияжларын канәгатьләндерүне формалаштыру максатларын тормышка ашыруга юнәлтелә һәм *белем бирү бурычларын* билгели:

Ел ахырына беренче кечкенәләр төркеме үзләштерәләр:

- Карандашлар, фломастерлар, буяу һәм пумала белән рәсем ясаганны беләләр.
- Кызыл, зәңгәр, яшел, сары, ак, кара төсләрне аералар.

Беренче кечкенәләр төркемендә рәсем-оештырылган белем бирү эшчәнлегенә атнага 1 тапкыр, сишәмбе кенә 10 минут вакыт белән үткәрелә. Милли – региональ компонент оештырылган белем бирү эшчәнлегенә бер өлеш булып тормышка ашырыла (татар халкының киёмнәре һәм бизәкләре, халык уенчыклары, җырлы-биюле уеннары, шигырьләре, әндәшләре, такмаклары, табышмаклары, санамышлары, җырлары, әкиятләре кулланыла).

Ай	Атна	Тема	Программа эчтәлеге	Милли – региональ компонент	Укыту-методик әдәбият
Сентябрь	1	<i>“Төсле карандашлар”</i>	Балаларны төсле карандашлар белән таныштыру. Карандаш тоту ысулын аңлату. Кәгазьгә каты басарга ярамаганлыгын әйтү.	Табышмак әйтү	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 14 бит
	2	<i>“Аюга шарлар бүлэк итәбез”</i>	Балаларда шарлар ясау теләге уяту, карандашларны дәрәс тотарга өйрәтү. Кәгазь битен ертмаска кирәклеге аңлату.	Аю турында шигырь уку	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 27 бит
	3	<i>“Буяулар белән танышыбыз”</i>	Балаларны яңа материал – буяу һәм пумала белән таныштыру. Буяу ысулын аңлату һәм күрсәтү. Балаларда кызыксыну уяту.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 41 бит
	4	<i>“Көзгә яфраклар”</i>	Көзгә табигатьне күзәтергә кызыксыну уяту. Буяулар белән танышуны дәвам итү. Басып алу ысулы белән таныштыру.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 54 бит
Октябрь	1	<i>“Яңгыр ява”</i>	Карандашка йомшак һәм каты басып ясап, яңгыр ясарга өйрәтү. Овал форма белән таныштыру.	Әйтенү “Яңгыр, яу!”.	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 67 бит
	2	<i>“Машиналар юлдан бара”</i>	Кәгазь битенә дәрәс иттереп киң горизонталь сызыклар (юл) ясарга өйрәтү. Төсләрне (кызыл, сары) ныгыту, буяу белән дәрәс куллануларына ирешү.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 81 бит
	3	<i>“Керпегә алмалар”</i>	Образга карата һәм түгәрәк формалы әйберләр ясауга кызыксыну уяту, мөстәкыйль рәвештә карандашның төсен сайлау, рәсемне	Керпе турында табышмак	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет,

			тулылындырырга өйрөтү.		94 бит
	4	“Күңелле петрушкалар”	Буяу белән ясауга кызыксыну уяту, уен персонажларына яхшы караш тәрбияләү һәм аларга булышу теләге уяту. Кәгазьгә төрлө төсмерләр ясарга өйрөтү.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 106 бит
Ноябрь	1	“Көзгә урманда кем яши?”	Тирә-юнь табигатьтәгә үзгәрешләр, урманда яшәүчеләр белән таныштыру. Коелган яфраклар, соры болытлар, яңгыр, жәнлекләрнең эзләрен буяу белән ясарга өйрөтү.	Табышмак әйтү	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 120 бит
	2	“Күлмәк бизибез”	Кәгазь битенә бизәкләр ясарга өйрөтү, төслә буяулар белән кулланырга өйрөтү.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 134 бит
	3	“Курчакларга палас”	Кәгазь битен төслә сызыклар белән бизәргә өйрөтү. Балаларда кызыксыну уяту.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 148 бит
	4	“Песиләр йомгаклар белән уйныйлар”	Төслә карандашлар кулланып, кәгазь битенә төрлө жирендә спираль формасы ясарга өйрөтү.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 159 бит
Декабрь	1	“Кар оча”	Табигатьтәгә кышкы үзгәрешләргә кызыксыну уяту. Тап ярдәмендә кар ясарга өйрөтү.	Табышмак әйтү	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 175 бит
	2	“Күңелле цирк”	Балаларның күзаллауларын ныгыту, буяуның төсләрен мөстәкыйль рәвештә сайлауларына ирешү. Буяу белән пөхтә эшләргә, пумаланы юып куярга өйрөтү.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 189 бит
	3	“Матрешкалар	Төслә кәгазьне якты төсләр белән бизәргә,		Л.А.Парамонова,

		<i>бэйрэмгэ бара”</i>	кэгазыгэ тигез урнаштырырга өйрөтү. Буяу белэн пөхтө куллануларына ирешү.		Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 203 бит
	4	<i>“Яңа ел чыршысы”</i>	Балаларда шатлыклы кәэф булдыру. Чыршы ботакларына төрлө төслө утлар ясарга өйрөтү.	Табышмак әйтү	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 217 бит
Январь	1	<i>“Кышкы урманда”</i>	Ертып алу алымы белән таныштыру. Мөстәкыйль рәвештә кэгазыгә дәрәс урнаштытырга өйрөтү. Кул хәрәкәтләрән, моторикаларын ныгыту.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 230 бит
	2	<i>“Шариклар”</i>	Балаларның күзаллауларын үстерү, мөстәкыйль рәвештә түгәрәкләр ясауны ныгыту.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 244бит
	3	<i>“Әтәчкәй”</i>	Геройга дуслык хисләре тәрбияләү. Мөстәкыйльлек, актив эшчәнлек тәрбияләү. Өйрәнгән алымнарны кулланып буяу һәм пумала белән эшлүүләрән ныгыту.	Уен “Әтәч”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 259 бит
Февраль	1	<i>“Рәсемне ясап бетер”</i>	Хайваннарға карата дуслык хисләре тәрбияләү. Мөстәкыйль рәвештә рәсемне ясап бетерергә, төсләрне сайларға өйрөтү. Балаларның күзаллауларын ныгыту.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 273 бит
	2	<i>“Матур паласлар”</i>	Әзер формаларны (палас) сайлап алырга өйрөтү. Сызыклар, нокталар, түгәрәкләр, чәчәкләр, яфраклар ясарға; кэгазыне өлешчә буярга өйрөтү.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 287 бит
	3	<i>“Бэйрәмчә салют”</i>	Бэйрәмчә салютка карата кызыксыну уяту. Төрлө төслө буяулар кулланып, рәсемне ясап		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия

			бетерергә өйрәтү.		с детьми 2-3 лет, 302 бит
	3	“Кошларга оя”	Кошларга карата кайгыртучанлык хисе уяту. Кәгазь белән эшләүне ныгыту.	Уен “Кошлар”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 316 бит
Март	1	“Әниемә чәчәкләр”	Якын кешеләргә карата дуслык хисе тәрбияләү. Әнигә бүлөк ясарга кызыксыну уяту. Мөстәкыйль рәвештә төрле төсләр кулланып буяу белән ясарга өйрәтү.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 329 бит
	2	“Песинең өе”	Элементар бизәкләр белән рәсемне тулыландырырга өйрәтү. Рәсемгә карата кызыксыну уяту.	Табышмак әйтү	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 344 бит
	3	“Дусларыма рәсемнәр”	Әйләнә-тирәдәге кешеләргә дусларча караш тәрбияләү. Дусларга ярдәм итү теләге булдыру. Мөстәкыйль рәвештә рәсем ясауларын булдыру.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 364 бит
	4	“Яз килде”	Табигатьтәге үзгәрешләренә күзәтүләренә ирешү. Коллектив эшкә кызыксыну уяту. Буяу белән пөхтә эшләүләренә ирешү.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 381 бит
Апрель	1	“Тамчы тама...”	Табигатьтәге үзгәрешләргә кызыксыну уяту. Язгы тамчылырны, тамчы бозын ясарга өйрәтү. Буяу белән пөхтә эшләүләрен булдыру.	Уен “Тамчы там, там”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 399 бит
	2	“Кояшкай”	Кызыл, сары, кызгылт сары төсе белән кояш нурларын күрсәтә белергә өйрәтү. Кәгазь битенең уртасына ясарга өйрәтү.	шигырь уку	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 412 бит

	3	<i>“Үләннәр үскәннәр...”</i>	Тирә-юньне күрсәтүгә кызыксыну уяту. Язгы үзгәрешләрне (үлән, кояш) ясарга өйрәтү.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 428 бит
	4	<i>“Яшел суган үскән”</i>	Суганны буяу белән ясау теләге уяту. Кәгазь битендә дәрәс урнаштырырга һәм пөхтә итеп эшләргә өйрәтү.	Табышмак әйтү	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 443 бит
Май	1	<i>“Агач утыртабыз”</i>	Табигатькә карата сакчыл караш тәрбияләү. Агачның кәүсәсен, ботакларын, беренче яфракларын ясарга өйрәтү.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 459 бит
	2	<i>“Тузганаклар (одуванчики)”</i>	Табигатькә һәм тирә-юньгә карата сакчыл караш тәрбияләү. Зур кәгазь битендә тузганаклар ясарга өйрәтү.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 474 бит
	3	<i>“Коңгызлар (божья коровка)”</i>	Табигатькә карата сакчыл караш тәрбияләү. Кызыл һәм кара буяуны кулланып коңгызлар ясарга өйрәтү.	Табышмак әйтү	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 488 бит

Өвөл

Аңлатма язуы

Балалар рәсем сәнгате эшчәнлегә белән унышлы шөгыльләнсеннәр өчен аларның яшь үзенчәлекләренә хас булган шартларны истә тотарга кирәк:

Бу максатларга тубәндәге мәсьәләрне чишу аша ирешелә: Балаларның нәтижәле әвәләү эшчәнлегенә үсешә, сәнгать ижатына тарту.

Ел ахырына беренче кечкенәләр төркеме узләштерәләр: Балчык, төсле пластилиннар, камыр белән әшләгәнне беләләр, төсләрне аералар.

Беренче кечкенәләр төркемендә әвәләү - оештырылган белем бирү эшчәнлегә атнага 1 тапкыр 10 минут вакыт белән үткәрелә.

Милли региональ-компонент оештырылган белем бирү эшчәнлегенә бер өлешә булып тормышка ашырыла. (Татар халкының жырлы-биюле уеннары, шигырьләре: санамышлары, жырлары кулланыла.

Программа бүлекләре буенча предметара бәйләнешне тормышка аштыруны исәпкә алып тезелде:

Ай	Атна	Тема	Программа эчтәлеге	Милли – региональ компонент	Укыту-методик әдәбият
Сентябрь	1	<i>“Пластилин белән танышабыз”</i>	Балаларга яна материал – пластилин белән таныштыру. Зур кисәктән кечкенәне өзеп алырга өйрәтү, уч арасында тәгәрәтү.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 18 бит
	2	<i>“Тиенгә чикләвекләр”</i>	Балаларда әвәлүгә кызыксыну уяту. Зур кисәктән кечкенәне өзеп алып түгәрәк хәрәкәтләр ярдәмендә әвәлүгә өйрәтү. Балаларның кул хәрәкәтләрен үстерү.	Табышмак әйтү	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 30 бит
	3	<i>“Кошларга җим бирәбез”</i>	Кечкенә түгәрәкләр әвәлүгә өйрәтү, түгәрәк хәрәкәтләренә ныгыту. Кошларга карата миһербанлык тәрбияләү.	Уен “Кошлар”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 44 бит
	4	<i>“Төмбәләр җыябыз”</i>	Әвәлүгә карата кызыксыну уяту. Ике өлешне тоташтырырга өйрәтү. Кул хәрәкәтләрен үстерү.	Табышмак әйтү	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 57 бит
Октябрь	1	<i>“Куянга кишерләр”</i>	Ике уч арасында пластилинны тәгәрәтергә өйрәтү, пөхтә эшләүләрен ныгыту. Әкият героена кызыксыну һәм ярдәм күрсәтү теләге уяту.	Табышмак әйтү	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 71 бит
	2	<i>“Алмалар җыябыз”</i>	Балаларда табигатьтәге үзгәрешләргә кызыксыну уяту. Түгәрәк хәрәкәтләр белән пластилинны тәгәрәтергә, алма ясарга өйрәтү. Кул хәрәкәтләрен ныгыту.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 84 бит
	3	<i>“Бабай шалкан утырткан”</i>	Таныш булган “Шалкан” әкиятендәге вакыйгага кызыксыну уяту. Түгәрәк форманы әвәлүгә өйрәтү. Кул хәрәкәтләрен ныгыту.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет,

					97 бит
	4	<i>“Клиндерләр пешерәбез”</i>	Кечкенә баганалар тәгәрәтеп йөзек формасында ябыштырып клиндерләр ясарга өйрәтү. Кул хәрәкәтләрен ныгыту.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 110 бит
Ноябрь	1	<i>“Куянга өй ясыйбыз”</i>	Әкият героена (куянга) карата кайгырту һәм дуслык хисләре тәрбияләү. Кечкенә баганалар әвәләп аларны тоташтырырга өйрәтү.	Уен “Ак куянкай”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 124 бит
	2	<i>“Алсунуң туган көне”</i>	Сюжетны дәвам итергә күнектерү. Туры, түгәрәк хәрәкәтләр белән әвәләү алымнарын кабатлау. Кул хәрәкәтләрен ныгыту.	Уен “Ак калач”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 137 бит
	3	<i>“Пирамидка”</i>	Кечкенә баганаларны тоташтырып йөзек формасы ясарга өйрәтү. Мөстәкыйль рәвештә төрле төсләр сайлауны, зур һәм кечкенә йөзекләр әвәләүне ныгыту. Кул хәрәкәтләрен ныгыту.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 151 бит
	4	<i>“Йомры икмәк”</i>	“Йомры икмәк” әкиятенә кызыксыну уяту. Түгәрәк хәрәкәтләр белән шар формасы ясарга өйрәтү.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 163 бит
Декабрь	1	<i>Безнең Алсу бик кечкенә”</i>	Ике өлештән торган фигура ясарга, аны тоташтырырга өйрәтү. Кул хәрәкәтләрен ныгыту.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 179 бит
	2	<i>“Күмәч пешерәбез”</i>	Түгәрәк хәрәкәтләр белән әвәләүне, бармаклар белән ябыштырып куюны ныгыту.	Уен “Ак калач”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 193 бит

	3	“Чыршыны бизибез”	Яңа ел бәйрәменә, чыршыны бизәүгә кызыксыну уяту. Төслә пластилиннан йөзек формалары, түгәрәкләр әвәләп гирлянда ясарга өйрәтү. Кул хәрәкәтләрен ныгыту.	Табышмак әйтү	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 207 бит
	4	“Озынколак”	Әкият героена дуслык хисләре тәрбияләү һәм аны әвәләү теләге булдыру. Аерым кисәкләрдән куян әвәләргә өйрәтү.	Табышмак әйтү	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 220 бит
Январь	1	“Безгә кем килгән?”	Таныш булган персонажга кызыксыну уяту. Төрлә зурлыктагы йомарламнар әвәләп, аларны тоташтырырга һәм үзенчәлекле детальләр белән (күз, борын, сәдәф һ.б.) тулыландырырга өйрәтү.	Табышмак әйтү	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 235 бит
	2	“Кышкы күңел-ачу”	Түгәрәк һәм туры хәрәкәтләр белән пластилинны әвәләргә өйрәтү. Фигуралар ясауга кызыксыну уяту.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 249 бит
	3	“Уенчыклар бүләк итәбез”	Уен геройларына дуслык хисләре тәрбияләү. Әвәләү алымнарын ныгыту. Кул хәрәкәтләрен ныгыту.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 263 бит
Февраль	1	“Безнең дүртаяклы дусларыбыз”	Хайваннарга карата дуслык хисләре тәрбияләү. Мөстәкыйль рәвештә хайваннар әвәләүләренә, пөхтә эшләүләренә ирешү.	Табышмак әйтү	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 277 бит
	2	“Песи белән маэмайга савытлар”	Зур кисәктән өзеп алу алымын ныгыту. Хайваннарга карата кайгыртучанлык күрсәтү.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 292 бит
	3	“Кошларга	Өйрәнгән әвәләү алымнарын кулланып	Уен	Л.А.Парамонова,

		жџимлек”	кошларга жимлеклџр џвџлџргџ џйрџтџ. Кошларга кайгыртучанлык тџрбиялџ.	“Кошлар”	Развиваџщие занятия с детьми 2-3 лет, 316 бит
	4	“Кошлар очып килделџр”	џйрџнгџн џвџлџу алымнарын кулланып кошларны џвџлџргџ џйрџтџ. џвџлџгџн кошлар белџн уйнарга кызыксыну уяту.	Уџн “Кошлар”	Л.А.Парамонова, Развиваџщие занятия с детьми 2-3 лет, 320 бит
Март	1	“џниџмџ коймаклар”	Якын кешелџргџ мџхтџрџм хисџ тџрбиялџ. џйрџнелгџн џвџлџу алымнарын кулланып коймак ясарга џйрџтџ.	Уџн “Коймаклар”	Л.А.Парамонова, Развиваџщие занятия с детьми 2-3 лет, 334 бит
	2	“Песилџр качыш уйныйлар”	Тџгџрџк йомарламнардан пџси гџџдџсен ясарга џйрџтџ. Колаклар, койрык, аякларын кџрсџтџлџренџ ирџшџ.	Табышмак џйтџ	Л.А.Парамонова, Развиваџщие занятия с детьми 2-3 лет, 351 бит
	3	“Песинеџ йорты”	Тџгџрџтџ алымын кулланып скџмия, баскыч ясарга џйрџтџ. Кул хџрџкџтлџрен ныгыту.		Л.А.Парамонова, Развиваџщие занятия с детьми 2-3 лет, 369 бит
	4	“Мџнџ нинди бџз сеџгелџре”	Табигатыкџ кызыксыну уяту. Сак караш тџрбиялџ. Бџз сеџгелџре нечкџ, калын итеп ясауны булдыру.	Уџн “Тамчы там, там”	Л.А.Парамонова, Развиваџщие занятия с детьми 2-3 лет,
Апрель	1	“Кџџелле чыпчыклар”	џйлџнџ-тирџ белџн танышу барышында кџзџтџчџнлек, тџре табигатыкџ карата сакчыл караш тџрбиялџ. Зур хџм кечкенџ кисџктџн мџстџкыйль рџвџштџ кошлар џвџлџргџ џйрџтџ.	Уџн “Кошлар”	Л.А.Парамонова, Развиваџщие занятия с детьми 2-3 лет, 403 бит.
	2	“Кошларга оя”	Кошларга карата сакчыл караш тџрбиялџ. џйрџнгџн белемнџрен кулланып кошларга оя ясарга џйрџтџ.		Л.А.Парамонова, Развиваџщие занятия с детьми 2-3 лет, 417бит

	3	<i>“Кошлар оя ясийлар”</i>	Табигатькэ мэхэббэт хисе, кошларга карата сакчыл караш тәрбиялэү. Кошларга оя ясау теләге уяту.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 433 бит
	4	<i>“Ат”</i>	Дымков атын ясарга һәм аны бизэргә өйрәтү. Кул хәрәкәтләрен үстерү.	Табышмак әйтү	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 448 бит
Май	1	<i>“Казлар”</i>	Өйрәнгән белемнәрен кулланып бер кисәктән каз ясарга өйрәтү. Кул хәрәкәтләрен үстерү.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 463 бит
		<i>“Әкәм-төкәм”</i>	Әкәм-төкәмне спираль формасында әвәлэргә өйрәтү. Хайваннарга карата сакчыл караш тәрбиялэү.	Табышмак әйтү	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 478 бит
	2	<i>“Ял итергә барабыз”</i>	Өйрәнгән белемнәрен кулланырга өйрәтү, төсләрне кабатлау.		Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 493 бит

Физкультура

Ай	Атна	Программа эчтәлеге	Милли региональ компонент	Укыту-методик әдәбият
Сентябрь	1	1-2. Бергәләшеп туры юнәлештә йөрү, йөгерүне аңлату, өйрәтү.	Бармак уены “Таилә”.	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 12-13 бит, № 1-2.
		3. Күмәкләшеп уйнарга өйрәтү.	Куллар уены ”Чәбәкәй”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 13 бит.
	2	1-2. Бергәләшеп туры юнәлештә йөрү, йөгерүне кабатлау. Бергәләшер эш итәргә өйрәтү. Хәрәкәтне координировать итү (бер-берсен этешмәскә), уен хәрәкәтеннән шатлык табу.	Уен “Куянкай”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 24-25 бит, № 3-4.
		3. Туп белән таныштыру һәм аның белән эш итү алымын ныгыту.	Сүзле-хәр.уен “Туп”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 25 бит.
	3	1-2.Төрле юнәлештә йөрергә һәм йөгерергә, уйнарга һәм әйләнә –тирәдә ориентлашырга өйрәтү. Дүртаякта үрмәләүне күнектерү.	“Бишек” жыры	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 37-38 бит, № 5-6.
		3. Уенда катнашып, балаларда кызыксыну уяту.	Уен “Карусель”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 39 бит.
	4	1-2. Балаларны бер-берсе артыннан басарга (колоннага) һәм бер-бер артлы йөрергә өйрәтү. Төрле юнәлештә йөгерергә, пространствода ориентлашырга өйрәтү.	Уен “Ак калач”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет,

				50-52 бит, № 7-8.
		3. Балаларны уенда катнашырга өйрөтү.Туп белән уйнау.	Өйтенү “Саескан – карга”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 52 бит.
Октябрь	1	1-2. Тар юлдан йөрөргә өйрөтү. Төрлө юнөлөштә йөрү һәм йөгөрүне ныгыту. Дүртаякта үрмәләүне ныгыту.	Мәкальләр куллану “Кем эшләми...”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 64-65 бит , № 9-10.
		3. Балаларны уенда катнашырга өйрөтү.	“Яңгыр, яу!” өйтенү.	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 64 бит.
	2	1-2. Бер-бер артлы йөрүне күнәктөрү. Сигналны тыңларга һәм сигналга карап хәрәкәтне үзгәртәргә өйрөтү. Комлы капчыкны ераклыкка бер кул белән бәрергә өйрөтү.	Санамыш куллану “Әке,пәке...”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 78-80 бит, № 11-12.
		3. Комлы капчыкларны ераклыкка бер кул белән бәрергә өйрөтү.	Сүзле-хәр.уен “Туп”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 80 бит.
	3	1-2. Сигналны тыңларга (сүз белән музыка тавышына) һәм сигналга карап хәрәкәтне үзгәртәргә һәм бер-бер артлы йөрергә өйрөтүне күнәктөрү. Чикләнгән майданчыкта йөрергә,тигезлекне тотып биек булмаган эйберләр аша атлап чыгарга өйрөтү.	“Балалар бакчасы турында “ иллюстрация ләр карау.	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 91-92 бит, № 13-14.
		3. Балаларны йөгөрергә өйрөтү,уенга кызыксыну уяту.	Бармак уены	Л.А.Парамонова,

			“Гаилэ”	Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 92 бит
	4	1-2. Балаларны бер-берсенэ комачауламыйча, эйлэнэ-тирэнэң майданын билэп алырга йөрөргә, йөгөрөргә өйрөтү. Дуга аша тупны тэгэрәтергә; дүртаякланып үрмәләргә күнектерү. Балаларда ясалган хәрәкәтлөрдән ләззәт алуларын тудыру.	Өйтенү “Йөгөрөк су”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 104-105 бит, № 15-16.
		3. Балаларны уенда катнашырга һәм хәрәкәтләрне дөрөс ясарга өйрөтү.	“Бишек” жыры	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 105 бит.
Ноябрь	1	1-2. Түгәрәк буенча йөрөргә һәм йөгөрөргә өйрөтү. Кулга кул тотынган көнчә түгәрәккә басу һәм йөрерөргә өйрөтү.Алга таба сикерә бару тәртибендә,ике аякта сикерөргә күнектерү.	Уен “Ак калач”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 117-119 бит, № 17-18.
		3. Хәрәкәтне дөрөс итеп координировать итәргә өйрөтү, дуга астыннан үрмәләп чыгарга күнектерү.	Мәкальләр	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 119 бит.
	2	1-2. Юнәлешне һәм әйберләр арасыннан билгеле бер ара кадырып бер –бер артлы йөрөргә һәм йөгөрөргә күнектерү.Сигналга карап хәрәкәт тизлекләрен (тиз,экрен) үзгәртергә өйрөтү. Баш артыннан ике кул белән тупны бөрөргә өйрөтү.	Сүзле уен “Туп”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 131-132 бит, № 19-20.
		3. Бер-бер артлы йөрөп уйнарга өйрөтү.	Бармак уены	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 132 бит.

	3	1-2. Кулга кул тотынып түгэрэк буенча йөрергә һәм йөгерергә күнектерү.Ике аякта этелеп һәм йомшак кына чүгәләп сызык,жеп аша сикерергә күнектерү.Тирә- юньдә ориентлашырга өйрәтү.	Фольклор “Баланы юатканда”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 145-146 бит, № 21-22.
		3. Тирә-юньдә ориентлашырга өйрәтү. Уенның сүзләрен бергәләп өйрәнү һәм сүзләре буенчә хәрәкәт итәргә өйрәтү.	Уен “Куянкай”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 146 бит.
	4	1-2. Сигналга карап туктарга ,түгэрэк буенча бер- бер артлы йөрергә өйрәтү. Скамейка өстендә тупны тәгәрәтергә; педагогның сөйләме буенча жинел күнегүләр ясарга өйрәтү.	Иллюстрация ләр карау “Чистай”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 157-158 бит, № 23-24.
		3. Скамейка өстендә тупны тәгәрәтергә өйрәтү.	Р.Миңнуллин “Мияу”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 158 бит.
Декабрь	1	1-2. Зал буйлап парлашып йөрү, түгэрэк ясап басу. Кул әйбергә белән тотынып сикерү тәртибендә өскә сикеререргә өйрәтү.	Картиналар карау “Кышкы табигать”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 172-173 бит, № 25-26.
		3. Парлашып йөрергә өйрәтүне ныгыту. Туп белән эш итү алымнарын өйрәтү.	Татар халык жырларын тыңлау.	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 173 бит.
	2	1-2. Вертикаль торган божра аша үрмәләргә өйрәтү. Тизезлекне туры тотып, биек булмаган кубиклар аша атлап йөрергә күнектерү.	Кыш бабай – әңгәмә.	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет,

				186-187 бит, № 27-28.
		3. Божра аша үрмөлөргө, кубиклар аша атлап чыгарга өйрөтү. Уенда игътибарлы булырга өйрөтү.	Уен “Карусель”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 188 бит.
	3	1-2. Бер-берсенэ тупларны тэгэрәтергә күнектерү. Сигналны тыңлап туктап, этешмичә бер-бер артлы йөрөргә өйрөтүне ныгыту. Түгәрәк ясауны ныгыту, күнегүлөргә кызыксыну уяту	Санамыш куллану	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 201-202 бит, № 29-30.
		3. Туп белән төрлө күнегүләр ясарга өйрөтүне давам итү. Аякны югары күтәреп эйберләр аша атлап чыгуны ныгыту.	Өйтенү “Монда май бар иде...”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 202 бит.
	4	1-2. Түгәрәк буенча йөрөргә, түгәрәккә басарга өйрөтү. Музыка көенә бию хәрәкәтләре ясарга күнектерү.	Бармак уены “Гаилә”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 214-215 бит, № 31-32.
		3. Уенда сүزلәре буенча хәрәкәт итәргә өйрөтү.	Рус халык уены “Жмурки”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 216 бит.
Январь	1	1-2. Ике кул белән тупны тотарга күнектерү. Бер-берсенә комачауламыйча , кулга кул тотынып , түгәрәк буенча йөрүне ныгыту.	Уен “Чәп,чәп чәбәкәй”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 228-229 бит, № 33-34.
		3. Капкага тупны тэгэрәтергә күнектерүне ныгыту. Тупны бөрү,тоту алымнарынкүнектерү. Уенда игътибарлы булырга	Санамыш куллану “Бер	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с

		өйрөтү.	тай, ике тай...”	детьми 2-3 лет, 229 бит.
	2	1-2. Биекlege 40 см. булган каршылыктан үрмөлөүне күнөктөрү.Уң һәм сул кул белән чиратлаштырып тупны ераклыкка бөрүне кабатлау.	Өйтенү “Саескан – карга”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 242-243 бит, № 35-36.
		3. Сырлы тактадан йөрүне өйрөтү.Тупны ике кул белән тотарга өйрөтү.	Мөкальләр	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 243 бит.
	3	1-2. Алга тартылу белән ике аякта сикерергә өйрөтү.Тигезлекне тотып, биек булмаган эйберләр аша атлап, тирэ-юньдә йөрергә өйрөтү	Хайваннар табышмаклар турында куллану	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 256-258 бит, № 37-38.
		3. Уенга карата кызыксыну уяту.	Уен “Ак калач”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 258 бит.
Февраль	1	1-2. Баскыч-стремьянка (шведская стенка) үрмөлөргә өйрөтү. (“Змейка”) Төрлө эйберләрне бөгөп ясалган елан формасыннан йөрүне кабатлау	Сүзлө уен “Туп”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 271-272 бит, № 39-40.
		3. Балаларны парлашып эйлөнөргә өйрөтү.	Өйтенү “Монда май бар иде...”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 272 бит.

	2	1-2. Ике кул белән астан горизонталь юнәлештә комлы капчыкларны ераклыкка бәрү. Сигналга карап йөрү һәм йөгөрүне үзгәртүне күнектерү.	“Бишек” жыры	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 285-286 бит, № 41-42.
		3. Балаларны парлашып әйләнергә өйрәтү. Ике кул белән астан горизонталь юнәлештә комлы капчыкларны ераклыкка бәрү	Р.Миңнуллин “Мияу”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 286 бит.
	3	1-2. Сызыклар арасыннан йөгерергә өйрәтү. Вертикаль басып торган божра аша үрмәләүне кабатлау.	Бармак уены	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 300-301 бит, № 43-44.
		3. Уенда катнашырга һәм хәрәкәтләрне дөрес итеп күрсәтергә өйрәтүне дәвам итү.	Санамыш “Бер тай...” куллану	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 301 бит.
	4	1-2. Тәрбиячегә тупны ике кул белән бәрергә өйрәтү.Тәгәри торган әйберләр аша йөгерергә өйрәтүне ныгыту.	Жыр “Кечкенә бәтиләр”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 313-315 бит, № 45-46.
		3. Тупны бәрергә һәм тотарга өйрәтү.	Мәкальләр	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 315 бит.
Март	1	1-2. Ике параллель сызык аша (20дән 30 см.)аша сикерергә өйрәтү. Кулга кул тотынып түгәрәк буенча йөгөрүһәм йөрү	Жыр “Яз, яз житә”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 327-328 бит, №. 47-48.
		3. Ике аякта сикерүне ныгыту.	Уен “Жмурки	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с

				детьми 2-3 лет, 328 бит.
	2	1-2. Биеклеге 30см.булган каршылыктан үрмөлөп чыгу. Бер-берсенэ тупны ике кул белән тэгэрәтүне кабатла	Бармак уены “Бер, ике, өч”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 342-343 бит, № 49-50.
		3. Каршылыктан үрмөлөп чыгуны кабатлау.	Уен “Чәп, чәп чәбәкәй”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 343 бит.
	3	1-2. Сызыкларга басмыйча, ике сызык аралыгында (25см) йөгерү. Колоннага тезелү алымын ныгыту, бер –бер артлы колоннада йөрүһәм йөгерү.	Жыр “Яз, яз житә”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 361-362 бит, № 51-52.
		3. Тупны бәрү һәм тоту алымын ныгыту.Биеклеге	Табышмаклар	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 362 бит.
	4	1-2. Дүртаякланып үрмөлөргә өйрәтү. Таудан туп (шар) тэгэрәтергә өйрәтү.	Өйтенү “Саескан – карга”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 378-380 бит, № 53-54.
		3. Таудан туп (шар) тэгэрәтергә өйрәтүне кабатлау,тупларны капкага тэгэрәтеп кертү. Йөгерү алымын үстерү.	Уен “Карусель”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 380 бит.
Апрель	1	1-2. Бер урыннан алга таба сикерү алымын өйрәтү. Баш артыннан ике кул белән тупны ераклыкка бәрү алымын ныгыту.	Рус халык жырларын тыңлау.	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 396-397 бит, № 55-56.

		3. Бер урыннан алга таба сикерү алымын өйрөтү кабатлау.	Мәкальләр	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 397 бит.
	2	1-2. Бер-берсенә тупны бәрү алымын өйрөтү. Баскычтан үрмәләне кабатлау.	Язгы чәчәкләр эңгәмә	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 410-411 бит, № 57-58.
		3. Тигезлекне саклау буенча күнегүләрне кабатлау: скамиядән, кубиклар аша йөрү.	Уен “Ак калач”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 411бит.
	3	1-2. Әйберләрне әйләнеп, юнәлешне үзгәртеп, парлашып йөрүне гадәтләндерү. Өскә таба әйбергә тиеп алып сикерүне кабатлау.	Өйтенү “Монда май бар иде...”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 426-427 бит, № 59-60.
		3. Туп белән күнегүләрне кабатау: - капкага тәгәрәтү, бер-берсенә бәрү, таудан тәгәрәтү.	Санамыш “Бер тай...” куллану	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 427 бит.
	4	1-2. Өслеге чикләнгән скамиядән төрле биремнәрне эшләп йөрү. Ике аякта алга таба сикерүне кабатлау.	Р.Миңнуллин “Мияу”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 440-441 бит, № 61-62.
		3. Скамиядән йөрүне өйрәтүне дәвам итү.Тупны бәрү һәм тоту алымын, капкага тәгәрәтүне ныгыту.	Сүзле уен “Туп”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 442 бит.

Май	1	1-2. Сигналны тыңлап төрле тизлектә ике сызык арасыннан (25см) йөрөргә һәм йөгөрөргә өйрөтүне давам итү. Үрмәләү алымын ныгыту.	Фольклор “Баланы юатканда”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 456-457 бит, № 63-64.
		3. Скамья, такта, камушкалар өстеннән йөрүне өйрөтү.	Фольклор “Баланы юатканда”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 457 бит.
	2	1-2. Балаларны бер-берсенә капма-каршы тупны бер кул белән тәгәрәтү алымын ныгыту. Сигналга карап юнәлешне үзгәртүгә, әкрән, кызу йөрөргә өйрөтү.	Жыр “Мин жырлыйм, жырлайм...”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 471-472 бит, № 65-66.
		3. Бер-бер артлы йөрөргә өйрөтү. Тупны ике кул белән бзрү һәм тотуны ныгыту	Уен “Туп”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 472 бит
	3	1-2. Төрле юнәлештә тәрбияче сигналына чиратлаштырып йөрү һәм йөгөрүне өйрөтү. Озынлыкка сикерү буенча дәрәҗә итеп этү һәм төшү алымнарын өйрөтү.	Мәкальләр	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 485-486 бит, № 67-68.
		3. Тупны бөрү һәм тоту алымнарын ныгыту. Үзара дус- тату уйнау.	Фольклор “Баланы юатканда”	Л.А.Парамонова, Развивающие занятия с детьми 2-3 лет, 486 бит.